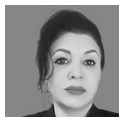

IMPORTANTE MODIFICĂRI LEGISLATIVE PRIVIND CONSTATAREA ȘI SANȚIONAREA CLAUZELOR ABUZIVE ÎN DISPOZIȚIILE O.U.G. NR. 58/2022

Lect. univ. dr. Georgeta CREȚU,

Lect. univ. dr. Camelia SPASICI

Abstract

Abusive contractual clauses usually they understand, obligations of parties. As he expressed (or not)

the real will of the contracting parties, we distinguish between negotiated clauses and abusive clauses.

The clause is abusive when is was not negotiated directly with the consumer and creates a significant imbalance to his detriment.

Good finding regulation of the detection and sanctioning of unfair terms influences their effectiveness. This is also the field of the new European regulation, transposed nationally through O.U.G nr. 58/2022.

The study is structured in three sections: „Introduction to the field of unfair terms. The black list of clauses considered abusive”, „The general framework of finding and sanctioning abusive clauses. The usefulness of the legislative amendments” and „Important legislative amendments, by the provisions of O.U.G nr. 58/2022”.

Keywords: *Abusive, Regulation, Consumer, Negotiation.*

I. Introducere în domeniul clauzelor abuzive. Lista „neagră” a clauzelor considerate abuzive

Potrivit art. 1166 C. civ., contractul este acordul de voințe dintre două sau mai multe persoane cu intenția de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic.

În raport de rolul voințelor contractante la formarea actului bilateral, există: contracte negociate, contracte de adeziune și contracte obligatorii (forțate).

Contractul (ca instituție complexă) nu se confundă cu clauzele sale (care semnifică, de obicei, numai conținutul contractului).

Clauza contractuală este (*lato sensu*) o stipulație, pe care părțile, în virtutea libertății contractuale, o includ în conținutul contractului, în limitele generale ale ordinii publice și a bunelor moravuri¹.

A. Clauzele abuzive: dezechilibru dintre voințele contractante

Ca lege a părților, contractul *prezumă echilibrul* dintre obligațiile acestora. De exemplu, prețul plătit de cumpărător reprezintă, în principiu, echivalentul valorii de piață a bunului-obiect al contractului de vânzare.

Ca excepție, obligațiile contractuale pot fi dezechilibrate (în favoarea uneia dintre părți).

Domeniul clauzelor abuzive aparține dreptului comun însă, *cel mai des clauzele abuzive sunt întâlnite în contractele de consumație*.

Clauza abuzivă este cea care nu a fost negociată direct cu consumatorul dacă, prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract, creează, în detrimentul consumatorului și contrar cerințelor bunei-credințe, un *dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților* [art. 4 alin. (1) din Lege]².

Sediul materiei îl constituie Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori³.

Doctrina recunoaște *trei condiții* ce individualizează clauza abuzivă⁴.

a). Clauza *nu a fost negociată direct cu consumatorul*.

Potrivit art. 4 alin. (2) din Legea nr. 193/2000, „o clauză contractuală va fi considerată ca nefiind negociată direct cu consumatorul dacă aceasta a fost stabilită fără a da posibilitate consumatorului să influențeze natura ei, cum ar fi contractele standard preformulate sau condițiile generale de vânzare practicate de profesioniști pe piața produsului sau serviciului respectiv”⁵.

Nu este negociată clauza *redactată în prealabil de către profesionist* în mod unilateral și fără posibilitatea pentru consumator de a interveni cu privire la aceasta.

Proba existenței negocierii implică dovedirea existenței în mod real a posibilității pentru consumator de a schimba natura sau conținutul acesteia.

¹ Vezi M.N. Costin, M.C. Costin, *Dicționar de drept civil de la A la Z*, Ed. Hamangiu, București, 2007, p. 159.

² Pentru „Viziunea trihotomică asupra definiției clauzelor abuzive”, vezi J. Goicovici, *Dreptul relațiilor dintre profesioniști și consumatori*, Ed. Hamangiu, București, 2022, p. 170.

³ Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori a transpus în legislația națională Directiva 93/13/CEE a Consiliului din data de 05.04.1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii. Legea nr. 193/2000 a fost republicată în M. Of., Partea I nr. 543 din 3 august 2012 și modificată, ulterior).

⁴ Vezi C. SPASICI, *Conținutul contractului: de la clauze negociate, la clauze impuse și abuzive*, Revista Universul juridic nr. 10/2021, revistă lunară de doctrină și jurisprudență, ISSN 2393-3445, Portal Universul Juridic, [TTPS://WWW.UNIVERSUL JURIDIC.RO/Continutul-contractului-de-la-clauze-negociate-la-clauze-impuse-si-abuzive/](https://www.universul-juridic.ro/Continutul-contractului-de-la-clauze-negociate-la-clauze-impuse-si-abuzive/).

⁵ Vezi F. Prip, *Aprecierea caracterului abuziv al clauzelor contractelor de consum*, Ed. Sfera Juridică, Cluj-Napoca, 2006, p. 129.

Din cele de mai sus, rezultă necesitatea unei *negocieri reale*, în urma cărora clauza poate fi modificată sau chiar înlăturată din contract, iar nu a unor negocieri formale⁶.

Mai mult, trebuie făcută distincția între *informarea prealabilă a consumatorilor și negociere*, informarea reprezentând doar punerea în executare a obligației de transparență prevăzută la art. 5 din Directiva 93/13/CEE (în baza acesteia consumatorii putând să se decidă dacă doresc să se oblige potrivit condițiilor redactate în prealabil de profesionist).

Nu reprezintă negociere „posibilitatea de a alege între ofertele mai multor bănci, nici posibilitatea de a alege între mai multe variante de contracte oferite de aceeași bancă.

În condițiile în care în contractele încheiate între profesionist și consumatori au același format și același conținut, iar diferențele dintre ele sunt date doar de particularitatea clientului, este evidentă lipsa negocierii.

Astfel, în cazul contractelor standard preformulate și a condițiilor generale, *lipsa negocierii se prezumă relativ*, fără ca prin aceasta să se înțeleagă că alte tipuri de contracte nu pot conține clauze abuzive.

În schimb, faptul că una dintre părți, respectiv consumatorul a negociat precontractul în avantajul său și a acceptat clauzele acestuia (care pe viitor s-au dovedit a fi de natură a-i limita puterea de negociere a clauzelor contractului), nu poate atrage incidența prevederilor relative la clauzele abuzive, fiind vorba doar de un contract mai bine negociat de către profesionist.

Negocierea trebuie să existe cu privire la *toate clauzele contractuale*. Astfel potrivit art. 4 alin. (3) din Legea nr. 193/2000, „Faptul că anumite aspecte ale clauzelor contractuale sau numai una dintre clauze a fost negociată direct cu consumatorul nu exclude aplicarea prevederilor prezentei legi pentru restul contractului, în cazul în care o evaluare globală a contractului evidențiază că acesta a fost prestabilit unilateral de profesionist”.

Tot astfel, dacă un profesionist pretinde că o clauză standard preformată a fost negociată direct cu consumatorul, este de datoria lui să prezinte probe în acest sens (art. 4 alin. 3 teza a II-a din Legea nr. 193/2000).

Prezumția relativă instituită în favoarea consumatorului de lipsă a negocierii poate fi înlăturată de către profesionist prin administrarea probei contrare doar când clauza prestabilită a suferit modificări⁷.

Posibilitatea negocierii este determinată și de claritatea clauzelor contractuale, atât în sensul că pentru înțelegerea lor nu sunt necesare cunoștințe de specialitate

⁶ De exemplu, nu reprezintă negociere, ci doar o *simplică informare*, notificarea consumatorilor cu privire la încasarea unor comisioane și a procentului lor.

⁷ Vezi D.A.P. Florescu, A. Bordea, R. Popa, *Contractul de credit bancar*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 68.

[art. 1 alin. (1) din Legea nr. 193/2000], cât și de conținutul care trebuie să fie complet⁸.

b). Clauza încalcă cerința bunei-credințe.

Principiul bunei-credințe este recunoscut legislativ de art. 14 C. civ. potrivit căruia, orice persoană fizică sau juridică trebuie să-și exercite drepturile și să își execute obligațiile civile „cu bună-credință” (în acord cu ordinea publică și bunele moravuri).

Buna-credință presupune un comportament standard, obiectiv, pretins unui profesionist, reflectată într-o activitate onestă și de totală inspira încredere reciprocă la încheierea și în executarea contractelor⁹.

Cerința este *generală* și deci, este aplicabilă tuturor contractelor.

În contractele consumeriste, credința presupune inexistența oricărei acțiuni sau omisiuni care ar putea să lezeze „partea slabă”.

Potrivit art. 4 alin. (2) din Legea nr. 193/2000 cerința bunei-credințe este *fundamentul abstract* al reglementării clauzelor abuzive.

În schimb, aprecierea caracterului abuziv al unei clauze dintr-un *contract determinat*, deja încheiat, se va face *in concreto*, în considerarea persoanei consumatorului și a condițiilor încheierii acelui contract. Atunci când este vorba despre condițiile generale, fără referire la un contract particular, ea se va face *in abstracto*, în considerarea unui consumator de nivel mediu și a unor condiții obișnuite¹⁰.

c). Există un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților.

Principiul echilibrului contractual este destinat să asigure consumatorului (partea mai slabă) condiții egale de contractare cu profesionistul (partea mai puternică).

Din cele de mai sus, rezultă că dezechilibru semnificativ se opune relației normale ce trebuie să existe între părți.

Dezechilibrul în care se află părțile *trebuie să fie concret*, în funcție de împrejurările specifice fiecărui contract.

Aprecierea dezechilibrului trebuie analizată și în funcție de situația juridică pe care consumatorul ar fi avut-o prin aplicarea normelor legale din dreptul național.

Dezechilibrul trebuie să fie *important*. Astfel, nu orice inegalitate prezintă relevanță, ci numai „un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților” [art. 4 alin. (1) din Lege] .

⁸ De exemplu, atât timp cât funcția și destinația comisionului de risc nu au fost evidențiate în contract, orice consumator ar fi fost într-o poziție dezavantajată față de bancă și într-o imposibilitate reală de a negocia acest comision.

⁹ Vezi A.N. Gheorghe, C. Spasici, D.S. Arjoca, *Dreptul consumației*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 93; D. Gherasim, *Buna-credință în raporturile juridice civile*, Ed. RSR, București, 1981, pp. 34-35.

¹⁰ În doctrină s-a apreciat că un dezechilibru semnificativ al unor clauze nenegociate este, *prin esență*, *contrar bunei-credințe*, care constituie un criteriu obiectiv de echilibru, independent de intenția părților; vezi D.A.P. Florescu, A. Bordea, R. Popa, *op. cit.*, p. 71.

Evident că, dezechilibrul trebuie să fie în detrimentul consumatorului, singurul vizat de normele de protecție de drept al consumației.

Per a contrario, dacă o clauză ar crea un dezechilibru semnificativ în detrimentul profesionistului și, evident, în avantajul consumatorului, aceasta nu va putea fi calificată ca fiind abuzivă.

Dezechilibrul trebuie analizat și în funcție de situația juridică pe care consumatorul ar fi avut-o prin aplicarea normelor legale din dreptul național, nefiind necesar ca efectul, în plan economic, asupra consumatorului să fie semnificativ (raportat la valoarea operațiunii ce face obiectul contractului)¹¹.

În acest context precizăm că în doctrina franceză natura abuzivă¹² a unei clauze contractuale se apreciază pe mai multe planuri, în raport de:

- *natura* produselor sau a serviciilor care fac obiectul contractului;
- *factorii determinanți* la încheierea contractului;
- *celelalte clauze* contractuale.

De observat și corelația dintre condiția bunei-credințe și cea a dezechilibrului semnificativ. Astfel, inserarea unei clauze ce creează un *dezechilibru semnificativ* în defavoarea consumatorului este „prin ea însăși” contrară bunei-credințe¹³.

B. Lista clauzelor considerate abuzive.

Anexa la Legea nr. 193/2000 cuprinde o *listă a clauzelor considerate abuzive*.

De precizat că lista *nu are caracter limitativ*, ci prezintă unele dispoziții contractuale pe care legea le recunoaște drept *clauze abuzive reprezentative*.

În consecință, doctrina și practica pot adăuga la listă și alte clauze abuzive.

Prin caracterul său legal, „listă” instituie o *prezumție de caracter abuziv* al stipulărilor contractuale respective.

Prezumția caracterului abuziv este totuși *relativă* (astfel că profesionistul poate face dovada contrarie).

„Lista” instituie *prezumția de caracter abuziv* al respectivelor stipulări contractuale.

Prezumția este însă *relativă*. Astfel, profesionistul poate face dovada că *nu sunt îndeplinite condițiile clauzei abuzive*.

Din conținutul Anexei, prezentăm câteva clauze *considerate abuzive*.

Sunt astfel, considerate abuzive clauzele, cele care: dau dreptul profesionistului de a *modifica unilateral clauzele contractului*, fără a avea un motiv întemeiat care să fie precizat în contract; obligă consumatorul să se supună unor condiții

¹¹ De exemplu, plata unei taxe de o valoare redusă, impusă consumatorului care, potrivit dreptului național, este în sarcina profesionistului.

¹² Vezi Ph. Malaurie, L. Aynes, Ph. Stoffel-Munck, *Les obligations*, Defrenois, Paris, 2011, p. 368.

¹³ În consecință, un dezechilibru semnificativ nu va fi calificat ca atare, *printr-o simplă apreciere economică* de natură cantitativă, întemeiată pe o comparație între valoarea totală a operațiunii și costurile puse în sarcina consumatorului, prin această clauză.

contractuale despre care *nu a luat la cunoștință* (la data încheierii contractului); obligă consumatorul să își îndeplinească obligațiile, chiar și atunci când *profesionistul nu și le-a îndeplinit pe ale sale*; dau dreptul profesionistului să constate *unilateral conformitatea produselor și serviciilor furnizate*; dau dreptul profesionistului să *interpreteze exclusiv* clauzele contractuale; obligă consumatorul la plata unor sume *disproporționat de mari* (în cazul neîndeplinirii obligațiilor contractuale); restrâng sau anulează dreptul consumatorului de a denunța sau de a rezilia unilateral contractul etc.

Fac *excepție* de la regulile de mai sus, dispozițiile referitoare la dreptul unilateral al profesionistului de a modifica contractul, de creștere a prețului produselor și de a înceta contractul fără notificare (în două cazuri: a tranzacțiilor cu valori mobiliare și a vânzărilor de devize etc.).

În doctrina franceză¹⁴, se vorbește despre de două liste, una „neagră” și una „gri”¹⁵.

Lista „neagră” conține tipuri de clauze care, având în vedere gravitatea prejudiciilor privind echilibrul contractului, trebuie să fie privite într-o *manieră absolută, ca fiind abuzive*.

Lista „gri” cuprinde clauze ce sunt *presumate relativ ca abuzive*, ceea ce presupune că inițial, consumatorul este scutit de sarcina probei (iar în lipsa unei probe contrarii din partea profesionistului, aceasta va fi calificată ca atare de instanța de judecată).

II. Cadrul general al constatării și sancționării clauzelor abuzive. Utilitatea modificărilor legislative

A. Clauzele abuzive se circumscriu sferei *excepțiilor de la principiul obligativității efectelor contractului*, normele de dreptul consumatorului fiind norme de ordine publică.

Potrivit art. 6 din Legea nr. 193/2000, clauzele abuzive cuprinse în contract și „constatate fie personal, fie prin intermediul organelor abilitate prin lege, nu vor produce efecte asupra consumatorului”. Astfel, contractul se va derula în continuare, cu acordul consumatorului, numai dacă după eliminarea acestora mai poate continua.

¹⁴ Vezi C. SPASICI, *loc. cit.*, (R.U.J nr. 10/2021) și doctrina franceză citată de autoare: J. Calais-Auloy, H. Temple, *Droit de la consommation*, Dalloz, Paris, 2015, p. 175.

¹⁵ Legea nr. 193/2000 a preluat lista din Directiva 93/13/CEE, aceasta fiind calificată fie ca „listă albă”¹⁵, fie „gri”¹⁵, fie ca „neagră”; vezi R.D. Apan, *Protecția juridică a consumatorilor. Creditul destinat consumului și domeniile conexe*, Ed. Sfera Juridică, Cluj-Napoca, 2008, p. 235.

În acest context, jurisprudența europeană a evoluat, dând posibilitatea judecătorului național de a *aprecia din oficiu caracterul abuziv al unei clauze*, atunci când decide asupra admisibilității unei cereri¹⁶.

De apreciat și soluția legiuitorului național, de a lipsi clauzele abuzive de efecte asupra consumatorului. Astfel, contractul se va derula în continuare, cu acordul consumatorului, numai dacă după eliminarea acestora mai poate continua (art. 6 din Lege).

Precizăm că, instanța „nu poate interveni, în sensul modificării unei clauze contractuale, întrucât nu se poate substitui acordului de voință al părților”¹⁷.

B. Sancțiunea aplicabilă contractelor de consumație, ce conțin clauze abuzive, este nulitatea contractului.

Deoarece clauza abuzivă are la bază *reaua-credință* la încheierea contractului, nulitatea se întemeiază pe *neîndeplinirea unei condiții esențiale de valabilitate*, respectiv *cauza*¹⁸.

Deoarece se are în vedere ocrotirea unui interes general, nulitatea va fi *absolută*.

Dacă reaua-credință afectează *numai o parte a voinței* de a contracta, neîndeplinirea condiției de cauză afectează, numai o parte a contractului de consumație.

În consecință, *nulitatea parțială* va desființa numai acea parte din contractul de consumație neconformă cu ordinea publică și bunele moravuri.

Potrivit art. 7 din Lege, dacă însă contractul nu își mai poate produce efectele, după eliminarea clauzelor abuzive, consumatorul are dreptul de a cere *rezilierea* acestuia.

În caz de reziliere, consumatorul are dreptul de a obține și despăgubiri.

Fiind întemeiată nerespectarea unei dispoziții legale, răspunderea profesionistului va fi *delictuală*.

Proba clauzelor abuzive, se supune *regulile generale*.

Potrivit art. 249 C. proc. civ., „Cel care face o susținere în cursul procesului trebuie să o dovedească” (cel care va invoca natura abuzivă a unei clauze este cel lezat, respectiv consumatorul).

Obiectul probei poate fi oricare dintre cele trei motive: lipsa negocierii, încălcarea bunei-credințe sau existența unui dezechilibru semnificativ.

Mijloacele de probă sunt cele stabilite de Codul de procedură civilă.

C. Directiva (UE) 2019/2.161 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 noiembrie 2019 de modificare a Directivei 93/13/CEE a Consiliului și a Directivelor 98/6/CE, 2005/29/CE și 2011/83/UE ale Parlamentului European și

¹⁶ Vezi M. Gherghe, R. Rizoiu, *Avem o clauză abuzivă: cum procedăm?*, în Revista română de drept privat nr. 1/2018, pp. 242-272.

¹⁷ Vezi practica, Î.C.C.J., secția a II-a civilă, decizia nr. 33/2019, disponibilă la adresa <http://www.scj.ro/1093/Detalii-jurisprudenta?customQuery%5B0%5D.Key=id&customQuery%5B0%5D.Value=152531>.

¹⁸ Vezi A.N. Gheorghe, C. Spasici, D.S. Arjoca, *op. cit.*, p. 101.

ale Consiliului a avut drept *scop principal* „o mai bună asigurare a respectării normelor Uniunii în materie de protecție a consumatorilor și modernizarea acestor norme”.

Prin norma europeană s-a dorit consolidarea dreptului la *măsură reparatorie individuală* pentru acoperirea prejudiciului suferit de consumator (de exemplu, atunci când sunt afectați de practici comerciale incorecte).

Tot astfel, s-a dorit o mai mare transparență pentru consumatori *pe piețele online*, în care aceștia se confruntă cu o varietate de oferte din partea furnizorilor terți.

Intervenția legislativă europeană a avut la bază cel puțin *trei probleme* cu care se confruntă consumatorii, în prezent.

a) Consumatorii nu știu întotdeauna cum au fost clasificate ofertele pe care le primesc pe piața online și nici de la cine cumpără, de la comercianți profesioniști sau de la alți consumatori.

b) Numeroși consumatori achiziționează produse oferite de piața online, încheind astfel un contract cu aceasta, însă, în realitate, aceștia cumpără de la un furnizor terț înregistrat pe piața online care nu este profesionist.

c) Consumatorii pot crede în mod eronat că au de-a face cu comercianți profesioniști și că beneficiază, prin urmare, de drepturile consumatorilor.

În plan național, dispozițiile Directivei au fost transpuse prin O.U.G. nr. 58/2022.

III. Modificări legislative importante, prin dispozițiile O.U.G. nr. 58/2022

O.U.G. nr. 58/2022 pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul protecției consumatorilor a avut în vedere (printre altele) și dispozițiile referitoare la *constatarea și soluționarea clauzelor abuzive* din Legea nr. 193/2000¹⁹.

În continuare, prezentăm succint principalele modificări ale Ordonanței.

A. Articolul 12, alin. (1) din Legea nr. 193/2000 a fost modificat, cu următorul cuprins:

„În cazul în care constată utilizarea unor contracte de adeziune²⁰ care conțin clauze abuzive, organele de control prevăzute la art. 8 vor sesiza tribunalul de la domiciliul sau, după caz, sediul profesionistului, pentru a dispune încetarea

¹⁹ O.U.G. nr. 58/2022 pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul protecției consumatorilor a fost publicată în M. Of., Partea I nr. 456 din 06 mai 2022 (și a intrat în vigoare la 28 mai 2022).

²⁰ Contractul de adeziune este cel ale cărui clauze esențiale „sunt impuse ori sunt redactate de una dintre părți, pentru aceasta sau ca urmare a instrucțiunilor sale, cealaltă parte neavând decât să le accepte ca atare” (art. 1175 C. civ.)²⁰.

utilizării clauzelor abuzive pentru viitor și modificarea contractelor aflate în curs de executare, prin eliminarea clauzelor abuzive”²¹.

Precizăm că potrivit art. 8 din Lege, „Controlul respectării dispozițiilor prezentei legi se face de *reprezentanții împuterniciți* ai Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor, precum și de *specialiști autorizați* ai altor organe ale administrației publice, potrivit competențelor”.

Din textele de lege, rezultă că sunt *competenți să sesizeze* instanța de judecată:

- a) reprezentanții împuterniciți ai ANPC și
- b) specialiștii autorizați ai instituțiilor publice cu competență, în domeniu.

Din textul de lege modificat rezultă că, prin sesizarea tribunalului, ANPC poate solicita:

- a) încetarea utilizării clauzelor abuzive pentru viitor și
- b) modificarea contractelor aflate în curs de executare, prin eliminarea clauzelor abuzive.

B. Articolul 13 alin. (1) și (2) din Legea nr. 193/2000 a fost modificat, cu următorul cuprins:

„Instanța, în cazul în care constată existența clauzelor abuzive în contract, obligă profesionistul să modifice toate contractele de adeziune în curs de executare și să elimine clauzele abuzive din *contractele preformulate*²², destinate a fi utilizate în cadrul activității profesionale, și obligarea acestuia la publicarea pe site-ul propriu a hotărârilor judecătorești rămase definitive” (s.n.).²³

Din textul modificat al Legii, observăm următoarele *atribuții* ale tribunalului competent:

- a) instanța *constată* existența clauzelor abuzive în contract,
- b) instanța obligă profesionistul să *modifice toate contractele de adeziune* în curs de executare,
- c) instanța obligă profesionistul să *elimine clauzele abuzive* din contractele preformulate
- d) instanța obligă profesionistul la publicarea *pe site-ul propriu a hotărârilor judecătorești* rămase definitive.

²¹ Pentru *comparație*, înaintea modificării sale prin O.U.G. nr. 58/2022, art. 12 alin. 1 din Legea nr. 193/2000 avea următoarea formulare: „În cazul în care constată utilizarea unor contracte de adeziune care conțin clauze abuzive, organele de control prevăzute la art. 8 vor sesiza tribunalul de la domiciliul sau, după caz, sediul profesionistului, *solicitând obligarea acestuia să modifice contractele* aflate în curs de executare, prin eliminarea clauzelor abuzive”.

²² Opinăm că formularea „contracte preformulate” este cel puțin nepotrivită deoarece „clauzele” contractului de adeziune sunt „preformulate” (vezi art. 1175 C. civ., mai sus citat).

²³ Pentru *comparație*, în reglementarea anterioară, art. 13 alin. (1) din Lege avea următoarea formulare „Instanța, în cazul în care constată existența clauzelor abuzive în contract, obligă profesionistul să modifice toate contractele de adeziune în curs de executare, precum și să elimine clauzele abuzive din contractele preformulate, destinate a fi utilizate în cadrul activității profesionale.”

e) Instanța aplică *amenda contravențională* prevăzută de Lege (dacă nu sunt întrunite elementele constitutive ale unei infracțiuni).

Potrivit art. 13 alin. (3) și (4) atunci când instanța constată că nu sunt clauze abuzive în contract, va *anula procesul-verbal* întocmit (de instituția sesizantă).

Hotărârea este supusă *numai* apelului.

C. Articolul 13 alin. (4) Legea nr. 193/2000 *a introdus cinci noi alineate, după cum urmează.*

Potrivit art. 13 alin. (5) din Lege: „*Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor va publica pe site-ul oficial hotărârile judecătorești definitive, în termen de 45 de zile, cu respectarea Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general de protecție a datelor)*”.

Apreciem că termenul de 45 de zile în care A.N.P.C. trebuie să publice hotărârea judecătorească definitivă *începe să curgă de la data primirii actului de dispoziție.*

Potrivit art. 13 alin. (6) din Lege: „*Asociațiile de consumatori, reglementate în acord cu prevederile capitolului VI din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, pot publica, în termen de 45 de zile, pe site-ul oficial cu respectarea Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016, hotărârile judecătorești definitive, în situațiile în care acestea au avut calitate procesuală sau speța supusă judecării se află în domeniul pentru care a fost constituită asociația de consumatori*”.

Potrivit art. 13 alin. (7) din Lege: „*Prin derogare de la prevederile Codului civil ce reglementează prescripția extinctivă²⁴, formularea unei acțiuni în constatarea existenței clauzelor abuzive este imprescriptibilă*” (s.n.).

Potrivit art. 13 alin. (8) din Lege, „*Prin derogare de la art. 713 alin. (2) din Codul de procedură civilă²⁵, instanța de executare are posibilitatea de a examina în cadrul*

²⁴ Potrivit art. 2502 alin. (1) și (2) C. civ., Dreptul la acțiune este *imprescriptibil în cazurile prevăzute de lege*, precum și ori de câte ori, prin natura sau obiectul dreptului subiectiv ocrotit, exercițiul său nu poate fi limitat în timp”. În afara cazurilor prevăzute mai sus, sunt imprescriptibile drepturile privitoare la: 1. acțiunea privind apărarea unui drept nepatrimonial, cu excepția cazului în care prin lege se dispune altfel; 2. acțiunea în constatarea existenței sau inexistenței unui drept; 3. acțiunea în constatarea nulității absolute a unui act juridic; 4. acțiunea în constatarea nulității absolute a certificatului de moștenitor, dacă obiectul său îl constituie fie stabilirea masei successorale, fie partajul succesoral, sub condiția acceptării moștenirii în termenul prevăzut de lege.

²⁵ Potrivit art. 713 alin. (2) C. proc. civ., în cazul în care executarea silită se face în temeiul unui alt titlu executoriu decât o hotărâre judecătorească, se pot invoca în contestația la executare și motive de fapt sau de drept privitoare la fondul dreptului cuprins în titlul executoriu, numai dacă legea nu prevede în legătură cu acel titlu executoriu o cale procesuală pentru desființarea lui, inclusiv o acțiune de drept comun.

contestației la executare, la cererea consumatorului sau din oficiu, dacă clauzele dintr-un contract încheiat între un profesionist și un consumator ce constituie titlu executoriu au caracter abuziv, o astfel de contestație la executare fiind imprescriptibilă” (s.n.).

Potrivit art. 13 alin. (9) din Lege: „Prin derogare de la prevederile art. 719 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă²⁶, atunci când se solicită suspendarea executării silite, consumatorii sunt exceptați de la plata unei cauțiuni atunci când fac dovada faptului că veniturile lunare nu depășesc valoarea cumulată a două salarii minime pe economie” (s.n.).

D. Articolul 13 din Legea nr. 193/2000 a introdus la final, articolul 13¹, cu următorul cuprins:

Instanța are obligația de a examina din oficiu caracterul abuziv al unei clauze contractuale de îndată ce dispune de *elementele de drept și de fapt* necesare în acest sens.

Atunci când consideră că o astfel de clauză este abuzivă, instanța nu o aplică, exceptând cazul în care consumatorul se opune²⁷.

E. Articolul 16 din Legea nr. 193/2000 a fost modificat²⁸, cu următoarele dispoziții.

Potrivit art. 16 alin. (1) din Lege: „Constituie contravenție, în măsura în care fapta nu este săvârșită în astfel de condiții încât, potrivit legii penale, să fie considerată infracțiune, încălcarea interdicției prevăzute la art. 1 alin. (3) și se sancționează:

a) cu amendă de la 20.000 lei la 100.000 lei;

²⁶ Potrivit art. 719 alin. (2) și (3) C. proc. civ., pentru a se dispune suspendarea, cel care o solicită trebuie să dea în prealabil o cauțiune, calculată la valoarea obiectului contestației. Dacă obiectul contestației nu este evaluabil în bani, cauțiunea va fi de 1.000 lei (în afară de cazul în care legea dispune altfel).

²⁷ Potrivit art. 14 din Lege (nemodificat) consumatorii prejudiciați prin contracte încheiate cu încălcarea prevederilor prezentei legi au dreptul de a se adresa organelor judecătorești în conformitate cu prevederile Codului civil și ale Codului de procedură civilă.

Tot astfel, potrivit art. 15 din Lege (nemodificat), „În cazul în care părțile contractante aleg ca lege aplicabilă contractului legea unui stat care nu face parte din Uniunea Europeană, iar contractul are o strânsă legătură cu teritoriul României sau cu al altor state membre ale Uniunii Europene și în cazul în care prezenta lege are prevederi mai favorabile pentru consumator, se vor aplica acestea din urmă.

²⁸ Pentru comparație, în reglementarea anterioară, art. 16 alin. (1) din Lege avea următoarea formulare: „Constituie contravenție, în măsura în care fapta nu este săvârșită în astfel de condiții încât, potrivit legii penale, să fie considerată infracțiune, încălcarea interdicției stipulate la art. 1 alin. (3) și se sancționează cu amendă de la 200 lei la 1.000 lei”.

Tot astfel, potrivit art. 16 alin. (2) din Lege Prevederile prezentei legi se completează cu dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare, cu excepția art. 27-29.28/05/2022.

b) în cazul în care se impune aplicarea unor sancțiuni în conformitate cu dispozițiile art. 21 din Regulamentul (UE) 2017/2.394 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2017 privind cooperarea dintre autoritățile naționale însărcinate să asigure respectarea legislației în materie de protecție a consumatorului, cu *amendă de la 0,1% până la inclusiv 4% din cifra de afaceri anuală a profesionistului realizată în anul financiar anterior sancționării, realizată pe teritoriul României*;

c) în cazul în care se impune aplicarea unei amenzi, însă informațiile privind cifra de afaceri anuală a profesionistului realizată în anul financiar anterior sancționării nu sunt disponibile, cu *amendă cuprinsă între 200.000 euro-2 milioane euro*, echivalent în lei la cursul de schimb comunicat de Banca Națională a României.

Potrivit art. 13 alin. (2) din Lege, următoarele *criterii exemplificative și orientative* sunt luate în considerare pentru aplicarea de sancțiuni:

a) natura, gravitatea, amploarea și durata încălcării;

b) orice acțiune întreprinsă de profesioniști pentru a atenua sau a repara prejudiciul suferit de consumatori;

c) orice încălcare anterioară săvârșită de profesioniști, ce se regăsește în mod obligatoriu în cazierul comercial al Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor;

d) beneficiile financiare dobândite sau pierderile evitate de profesioniști datorită încălcării, dacă sunt disponibile datele relevante;

e) sancțiunile aplicate profesioniștilor pentru aceeași încălcare în alte state membre ale Uniunii Europene în cazurile transfrontaliere în care informațiile cu privire la astfel de sancțiuni sunt disponibile prin mecanismul prevăzut la art. 11-25 din Regulamentul (UE) 2017/2.394;

f) orice alt factor agravant sau atenuant aplicabil circumstanțelor cazului.

Potrivit art. 13 alin. (3) din Lege: „Neducerea la îndeplinire a măsurilor rămase definitive prin hotărârile judecătorești se sancționează de către Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor cu *amendă de la 5.000 lei la 200.000 lei*”.

Potrivit art. 13 alin. (4) din Lege: Contravențiilor de mai sus le sunt *aplicabile dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor* (aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002).

Potrivit art. 13 alin. (5) din Lege: prin derogare de la prevederile art. 13 alin. (1) din O.G. nr. 2/2001²⁹, pentru contravențiile prevăzute de prezenta lege, *termenul de prescripție* pentru aplicarea sancțiunii contravenționale este de *3 ani de la data săvârșirii faptei*.

Potrivit art. 13 alin. (6) din Lege, personalul împuternicit al Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor aplică amenda contravențională.

²⁹ Potrivit art. 13 alin. (1) din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aplicarea sancțiunii amenzii contravenționale se prescrie în termen de 6 luni de la data săvârșirii faptei.

La finalul procedurii, Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor notifică Comisiei Europene măsurile de mai sus și îi comunică acesteia, fără întârziere, orice modificare ulterioară a acestora [art. 13 alin. (7) din Lege].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

R.D. Apan, *Protecția juridică a consumatorilor. Creditul destinat consumului și domeniile conexe*, Ed. Sfera Juridică, Cluj-Napoca, 2008;

J. Calais-Auloy, H. Temple, *Droit de la consommation*, Dalloz, Paris, 2015;

M.N. Costin, M.C. Costin, *Dicționar de drept civil de la A la Z*, Ed. Hamangiu, București, 2007;

D.A.P. Florescu, A. Bordea, R. Popa, *Contractul de credit bancar*, Ed. Universul Juridic, București, 2013;

A.N. Gheorghe, C. Spasici, D.S. Arjoca, *Dreptul consumației*, Ed. Hamangiu, București, 2012;

M. Gherghe, R. Rizoiu, *Avem o clauză abuzivă: cum procedăm?*, în *Revista română de drept privat* nr. 1/2018;

J. Goicovici, *Dreptul relațiilor dintre profesioniști și consumatori*, Ed. Hamangiu, București, 2022;

F. Prip, *Aprecierea caracterului abuziv al clauzelor contractelor de consum*, Ed. Sfera Juridică, Cluj-Napoca, 2006;

Ph. Malaurie, L. Aynes, PH. Stoffel-Munck, *Les obligations*, Defrenois, Paris, 2011.